

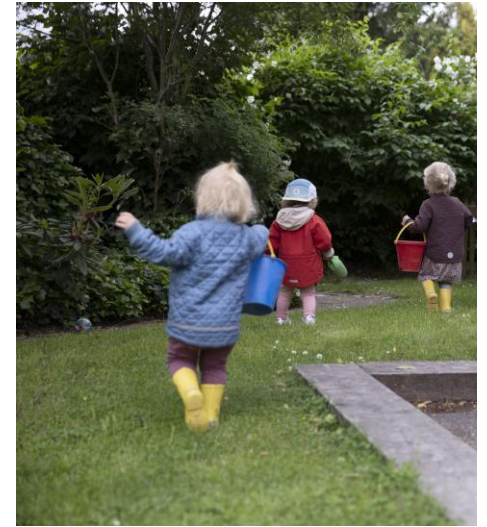
Spurvehuset

– Et drømmeland hvor man ikke bare skal passe sig selv!

*Tag mig med til dit drømmeland
Hvor jeg kan vokse og lege
Og tag mig med, hvor der er store
og små
Også dem der lige har lært at gå!
Omkvæd: "Tag mig med til
Spurvehuset
Tag mig med, tag mig med, tag
mig med!
Hvis det er der hvor man ikke
bare skal passe sig selv"*

*Cykle rundt med en ven eller to
Finde et hemmeligt sted, hvor vi
kan bo
Haven er så flot og kæmpestor
Lad os synge højt i kor!
Omkvæd: "Tag mig med til
Spurvehuset
Tag mig med, tag mig med, tag
mig med!
Hvis det er der hvor man ikke
bare skal passe sig selv"*

*Jeg vil lege i det varme sand
Bygge tunler og et slot med sand
I fuglens rede flyver vi så højt
Fantasien gror til fuglefløjt
Omkvæd: "Tag mig med til
Spurvehuset
Tag mig med, tag mig med, tag
mig med!
Hvis det er der hvor man ikke
bare skal passe sig selv"*

*Tag mig med i den grønne skov
Lege tagfat og ha' det rigtig sjovt
Lad mig kæmpe med uhyggens
land
Tudser, hekse og en troldmand
Omkvæd: "Tag mig med til
Spurvehuset
Tag mig med, tag mig med, tag
mig med!
Hvis det er der hvor man ikke
bare skal passe sig selv"*

Indholdsfortegnelse

Hvem er vi	3
Det pædagogiske grundlag.....	4
Børnesyn	5
Dannelse og børneperspektiv	6
Leg.....	7
<i>Praksisfortælling: en gruppe Børnehavebørns spontane leg en eftermiddag i børnehaven .....</i>	<i>8</i>
Pædagogisk analyse	9
Børnefællesskaber	10
Læring.....	11
Samarbejde med forældre om børns læring.....	13
Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen ..	14
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	15
Organisering af et pædagogisk læringsmiljø	15
<i>Morgenstund i vuggestuen .....</i>	<i>15</i>
Pædagogisk analyse	15
<i>På badeværelset .....</i>	<i>16</i>
Pædagogisk analyse:	16
De seks læreplanstemaer – indhold og mål.....	17
<i>Alsiddig personlig udvikling.....</i>	<i>17</i>
De 2 målsætninger:.....	17
De kompetencer vi ønsker at give børnene:.....	17
Hverdagspædagogikken og rutinerne:	17
Aktiviteterne:	18

Legen:	18
Social udvikling	18
De 2 målsætninger:.....	18
De kompetencer vi ønsker at give børnene:	18
Hverdagspædagogikken og rutinerne:	19
Aktiviteterne:.....	19
Legen:	19
Kommunikation og sprog	20
De 2 målsætninger:.....	20
De kompetencer vi ønsker at give børnene:	20
Hverdagspædagogikken og rutinerne:	20
Aktiviteterne:.....	20
Legen:	21
Krop, sanser og bevægelse.....	21
De 2 målsætninger:.....	21
De kompetencer vi ønsker at give børnene:	21
Hverdagspædagogikken og rutinerne:	21
Aktiviteterne:.....	22
Legen:	22
Natur, udeliv og science.....	23
De 2 målsætninger:.....	23
De kompetencer vi ønsker at give børnene:	23
Hverdagspædagogikken og rutinerne:	23
Aktiviteterne:.....	24
Legen:	24
Kultur, æstetik og fællesskab.....	24
De 2 målsætninger:.....	24
De kompetencer vi ønsker at give børnene:	24
Hverdagspædagogikken og rutinerne:	25
Aktiviteterne:.....	25
Legen:	25

Hvem er vi

Børnehuset Spurvehuset er et 0 – 6 års dagtilbud. Spurvehuset er integreret dagtilbud med en integreret ressourcegruppe for børn med forskellige psykiske, sproglige og/eller fysiske funktionsnedsættelser.

Spurvehuset vision er at være et dagtilbud med et inspirerende læringsmiljø, der understøtter og sikrer den bedst mulige trivsel, udvikling og læring for alle børn på alle områder.

Derfor har vi særlig fokus på, at bruge naturen, legen, kulturelle og bevægelses aktiviteter til, at understøtte barnets alsidige personlige, sproglige, motoriske, kognitive og sociale udvikling.

Vi arbejder bevidst med at skabe:

- Betydningsfulde fællesskaber – både store og små
- En inkluderende og anerkendende pædagogik
- En alsidig pædagogik med mange forskellige typer af aktiviteter og traditioner i løbet af et år fx
  - Alm. Dagligdag med genkendelige rutiner
  - Fejring af fastelavn
  - Påskeaktiviteter
  - Spurvefestival
  - Natur og bevægelsesaktiviteter
  - Fokus på overgangene i børnenes liv

Spurvehuset ligger i Sorgenfri op ad en lille stikvej fra Hummeltoftevej. Vi har til huse i en flot gammel herskabsvilla med en nyere tilbygning og vores 6000 kvm store have ligger lige op af det skovområde, der hedder Åmosen.

Vi er normeret til ca. 110 børn, som er fordelt ud på 7 stuer.
3 vuggestuer med 12 børn pr. stue
2 børnehavestuer for børn i alderen 3 – 4 med 20 børn pr. stue
1 børnehavestue for børn i alderen 5 år med 22 - 24 børn pr. stue
1 ressourcegruppe med 6 børn

Vi er tilsammen ca. 27 personer, når vi tæller ledelse, pædagoger, medhjælpere og vores vikarer med.

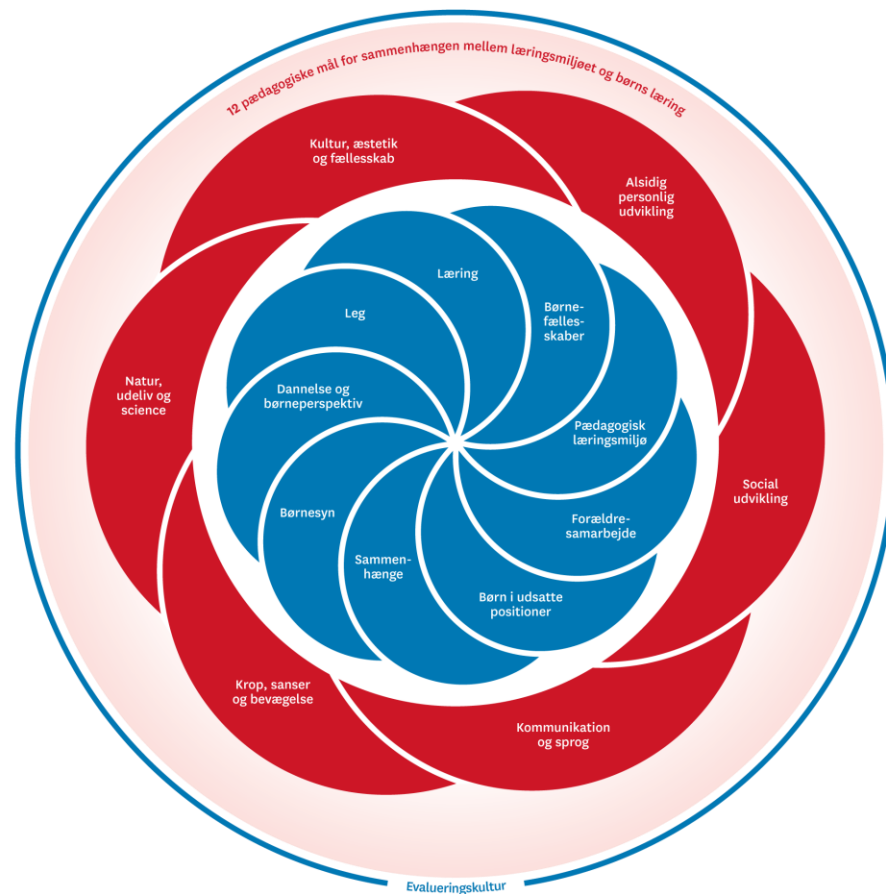
I LTK er dagtilbuddene organiseret i en netværksledelsesstruktur. Spurvehuset er derfor en del af et netværk der består af 9 dagtilbud.

Det pædagogiske grundlag

Dagtilbud i Lyngby-Taarbæk Kommune skal arbejde ud fra formålsparagrafferne i dagtilbudsloven samt den styrkede pædagogiske, der indeholder:

- Det pædagogiske grundlag
- De 6 læreplanstemaer med målsætninger med dertil hørende læreplanstemaer
- De pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring, som er lovbestemt og besluttet af Folketinget.

Derudover skal dagtilbuddene også arbejde ud fra de fokusområder og prioriterede indsats, som er specifikke og gældende i Lyngby-Taarbæk Kommune.

Lyngby-Taarbæk Kommunes fokusområder og prioriterede indsatser

Børnesyn

Det at være barn har en værdi i sig selv, og børn har ret til leg, medbestemmelse, til at være forskellige og udvikle sig i forskelligt tempo. Børn skal ses som aktive medskabere af deres egen læring og udvikling - i rammer som det pædagogiske personale har ansvaret for. Det er altafgørende for børn, at de oplever omsorg, tryghed og nærvær, samt at de bliver stimuleret og udfordret tilpas.

I Spurvehuset kommer det grundlæggende børnesyn til udtryk på følgende måde:

- Det skal være betydningsfuldt og sjovt at være barn, så vi tilrettelægger en hverdag hvor der er trygge kendte voksne, der igangsætter aktiviteter tilpasset børnegrupperne og understøtter børnenes egne lege.
- Vi arbejder bevidst ud fra en anerkendende pædagogik, hvor de voksne anerkender de enkelte børns meninger og perspektiver og lægger således ikke op til, at der kun er én rigtig måde at se tingene på. De voksne sikrer sig at de har forstået barnet og arbejder løbende med at spørge nysgerrigt ind til barnets hensigt og meninger.
- Anerkendelse kan godt forenes med at barnet bliver mødt med et nej og en afgrænsning i forhold til det barnet vil og kan i en given situation. I sådanne situationer mødes barnet fx med: "Jeg bestemmer/vil gerne have at du rydder det op, du har leget med op" eller "Jeg kan se, at du gerne ville lege i dukkekrogen, men lige nu leger Ole og Vera der, så vi finder et andet sted du kan lege".

Dannelse og børneperspektiv

Dannelse er en dybere form for læring, hvor barnet som **aktiv deltager** forankrer værdier og viden i egen personlighed. Værdier og viden bruges som rettesnor for at orientere sig og handle i en global verden - som et hensynsfuldt, kritisk og demokratisk menneske. Derfor skal dagtilbud give børn medbestemmelse og medansvar og sørge for, at de føler sig set, hørt og taget alvorligt (børneperspektiv). Ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde.

- **I Spurvehuset arbejder vi fx med dannelse og børneperspektiv på følgende måde:**
  - **Under vores måltider:** Vi arbejder med at børnene er selvhjulpne under måltidet. Fx at børnene hjælper til med at dække bord, rydde op, er aktivt deltagende under måltidet ved selv at hælde vand op, selv tage stilling til hvilken mad man spiser først
  - **Medbringelse af eget legetøj:** I Spurvehuset må man gerne have sit eget legetøj med hver dag. Det giver værdi for barnet at medbringe noget der er ens eget og kan bidrage positivt for barnet i forhold til legene med ens venner. Vi forventer dog at man som barn og forældre selv er ansvarlig for at passe på det og lægge det i sin kurv, når det ikke bruges og at man er parat til at de andre børn må låne og lege med det.
  - **Hvem er jeg?:** I løbet af et barns børnehavetid er der forløb hvor der arbejdes med at barnet beskriver sig selv på forskellig måde fx lave sit eget selvportræt, beskriver sin familie i tekst og billeder, svarer på spørgsmål om sig selv igennem et børneinterview i overgangen fra børnehave til skole.

Leg

Børnenes sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg dækker både børns spontane leg på deres helt egne præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og understøttes af de voksne omkring børnene. I Spurvehuset understøtter og sikrer vi børnenes leg på følgende måde:

- Vores indretning både inde og ude giver mulighed for forskellige typer af lege
- Vi har en daglig organisering hvor der er tidsrum, hvor de voksne er styrende i aktiviteterne/legene og tidsrum, hvor børnene i højere grad selv igangsætter og definerer deres leg
- For at understøtte legene, så stiller de voksne sig til rådighed i vekslen mellem at være:
  - Igangsættere - deltagende
  - Understøttende
  - Observerende
- Vi lærer børnene at løse konflikter ved at mægle og give børnene redskaber til selv at:
  - Indgå kompromisser
  - Være fleksible i at kunne skifte roller i legene
  - Spejle og forstå hvad ens kammerater syntes er sjovt/ikke sjovt
  - At det kan være i orden, at få et nej fra sine kammerater i forhold til at være med i en leg, så længe det ikke er over længere tid og de samme der altid siger nej
  - At der er tidspunkter, hvor det ikke er i orden at sige nej til hinanden og at alle kan være med.

Praksisfortælling: en gruppe Børnehavebørns spontane leg en eftermiddag i børnehaven

Det er eftermiddag og vi er på Lærkestuen. To 6-årige drenge er i dukkekroen, hvor de forhandler om legens indhold. Restaurant eller bager.

Lærkerne er i en periode hvor de har skoleprojekt, om formiddagen, hvor de bl.a. har fokus på bogstavlyde. På stuen hænger der plakater og materialer derfra. Der foregår flere lege på stuen i små grupperinger. Pædagogen Trine observerer børnenes lege.

Drengene Emil og Sofus ender med at aftale, at legens indhold skal være restaurant, efter at have været henne og kigge på materialerne for at finde ud af hvad de skulle vælge. Så går de i gang med at lave mad. De begynder at invitere de andre børn ved at kalde på dem: "Er der nogen der vil komme og spise?" Karen, tager imod invitationen og kommer over. Emil og Sofus går i gang med at tage imod bestilling og dække bord. Indbyrdes forhandler de om hvem der gør hvad.

"Hvem står i køkkenet?"

"Hvem dækker bord?"

De henter forklæder og skal have hjælp fra Trine til at få dem på. Der kommer helt af sig selv flere børn til legen. Der er nu helt fyldt rundt om bordet. Emil og Sofus pisker frem og tilbage. Ned i ovnen og op igen. De finder legemad der passer til bestillingerne og ikke bare hvilken som helst mad. Mathilde kommer til og får en plads på hjørnet af bordet. Eigil, kunde i restauranten, kalder på Trine for at fortælle:

"Ved du hvad Mathilde lige har bestilt?"

Mathilde fortæller glad: "Rrisengrød med Kkkanelsukker." og understøtter med håndfonemer for R og K. De to bogstaver, som stuen har arbejdet med om formiddagen.

Legen fortsætter i en rum tid, indtil kunderne glider fra og Emil og Sofus rydder op i dukkekrogen.

Pædagogisk analyse

I denne fortælling får vi et indblik i hvad der er vigtigt at have øje for, når børn skal have mulighed for at igangsætte deres egne lege. Det har betydning, at der er lavet nogle bevidste valg i hvilken indretning der er på stuen samt hvilke forskellige materialer/legetøj børnene har mulighed for bruge. Børnene er optaget af det skoleprojekt de er i gang med, så derfor har pædagogerne på stuen valgt, at der er legetøj og materialer, der understøtter, inspirerer børnene til at inddrage det de i forvejen er optaget af ind i legens udfoldelser. Børnene viser at de er aktiv deltagende, da de forhandler om legens indhold, de fordeler legens forskellige roller, så derfor vælger pædagogen helt bevidst at være observerende og kun indgå understøttende ved at hjælpe til med at få forklæderne på. Børnene viser at de bearbejder og integrerer de oplevelser de har sammen omkring Lydbyen, da Mathilde inddrager bogstaver fra dagens projekt i hendes bestilling og de andre børn fanger det og kommenterer det.

Børnefællesskaber

Alle børn i dagtilbud skal være en værdsat del af et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn. Leg, læring, udvikling og dannelse sker i børnefællesskaber, som de voksne sætter rammerne for. Dagtilbuddets hverdag skal skabe rum til, at børn kan indgå i både kendte og nye relationer på tværs af alder, køn og kultur. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

I Spurvehuset understøtter vi udviklingen af både børnefællesskaber og sikrer det sociale rum, hvor det enkelte barn lærer og udvikler sig fx i måden vi arbejder med:

- Stue og gruppeinddelinger - Vekslen mellem små og store grupper
- Det inkluderende samarbejde omkring børnene i ressourcegruppen
- Aktiviteter på tværs af husene fx
  - Arbejdet med overgang fra vug til børnehave og fra Børnehave til skole
  - Spurvefestival
  - Juleskovturen
  - Social fødselsdagspolitik formuleret af forældre og Personale
- Sociale arrangementer forældre, børn og personale:
  - Havearbejdsdage
  - Forældremøder
  - Forældre igangsatte arrangementer

Læring

Læring skal forstås bredt og dækker over børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. Læring sker gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter, rutiner, udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Børn lærer bl.a. ved at udforske med krop og sanser, ved at undre sig og ved at eksperimentere.

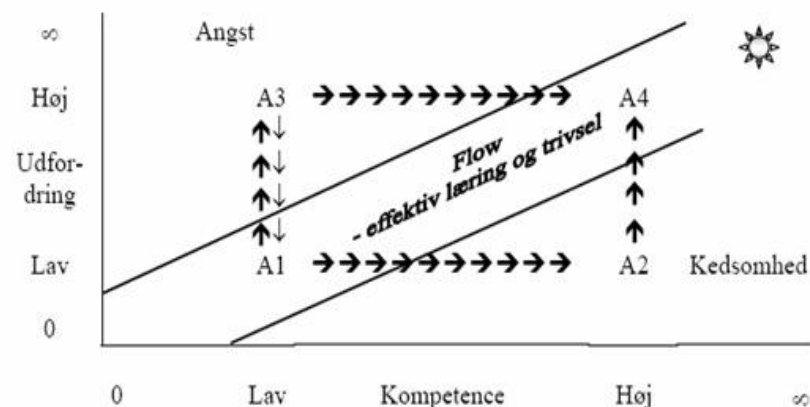
I Spurvehuset forstår og arbejder vi med læring på følgende måde:

Læring sker når barnet tilegner sig nye kompetencer. Småbarnets læring sker primært gennem leg. Barnet udforsker og udfordrer sig selv via alle sanser og eksperimenterer i samspejlet med andre børn og voksne.

Derfor arbejder vi med en læringspædagogik, der tager udgangspunkt i, at give børnene en dagligdag hvor man får mulighed for, at:

- være nysgerrige, undrende, legende og eksperimenterende.
- blive tilbudt lege, rutiner og aktiviteter, der tager udgangspunkt i, at man får mulighed for at opnå succeser og frustrationer såvel som glæder og sjov, så man som barn på den måde udvikler et kendskab til sig selv, sin egen formåen og derved finder ud hvem man selv er.
- kunne fordybe sig, så barnet udvikler sin opmærksomhed og evne til fantasi.
- øve sig igen og igen. Dvs. vi sikrer mulighed for gentagelser. Læring sker individuelt og foregår ofte i ryk, samt oftest umærkeligt hen over tid.
- møde en vekselvirkning af, at de lege, rutiner og aktiviteter der foregår enten er voksen igangsat eller igangsat på eget initiativ.
- være i trygge relationer med andre fx børn og voksne, derfor arbejder vi i Spurvehuset med en struktur, hvor vi har inddelt børnene i stuer og undergrupper, hvor de i formiddagstiden er sammen over længere tid med en fast kendt pædagog og de samme andre børn.

- de lege, aktiviteter og rutiner der foregår, er tilpasset børnegruppens alder og udviklingsniveau. For at barnet får succesfulde læringsoplevelser, så er det betydningsfuldt at barnet er motiveret og engageret og bliver udfordret med udgangspunkt i nærmeste udviklingszone, så er der størst sandsynlighed for at barnet får læringsoplevelser, hvor det mærker, at det mestrer noget nyt. (Vi stræber at tilpasse aktiviteterne, så de rammer børnenes FLOW tilstand.

Børn i udsatte positioner

Det pædagogiske personale har et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet. Det er afgørende, at børn i udsatte positioner – på lige fod med andre børn – mødes af positive forventninger.

I Spurvehuset forstår vi "børn i udsatte positioner", som børn med udfordringer indenfor for forskellige udviklingsområder og/eller livsvilkår. Alle børn kan være i en udsat position på et tidspunkt eller flere tidspunkter af ens liv og det kan være i forskellige situationer, at man er udsat.

Udgangspunktet for arbejdet med at understøtte det enkelte barn der er udsat er, at forsøge at ændre/justere i de forhold der udfordrer barnet, således at barnet får nye muligheder der imødekommer barnets udfordringer.

De udfordringer der gør, at et barn er/kan være udsat kan fx være: handicaps, forhold i læringsmiljøet, konteksten, barnets relationer til andre eller andres relationer til barnet.

I Spurvehuset organiserer og tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det tilgodeser og understøtter børn i udsatte positioner på følgende måde.

- Grupper inddelinger og str.
- Primærpædagoger
- Genkendelig hverdag og rutiner
- Anvendelse af Specialpædagogiske metoder, når det er relevant fx
  - Visualisering
  - Tegn til tale
  - Sociale historie
- Tras, Sprogvurderinger, udviklingsbeskrivelser, samarbejdsguide
- Pædagogiske refleksions- og evaluerings metoder til at kvalificere praksis Sal og AI

- Der afholdes løbende tværfaglige møder med psykolog og evt. talepædagog for det pædagogiske personale
- Mulighed for at understøtte af forskellige fagpersoner fx:
  - Observationspædagog, psykolog, talepædagog, fysioterapeut, ergoterapeut, socialrådgiver

Underretninger

Vi er forpligtede til, at underrette kommunen, hvis vi får kendskab til eller har grund til at antage,

- At et barn kan have behov for støtte i form af specialpædagogisk indsats
- At et barn og familie umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold
- At et barn har været udsat for vold eller andre overgreb

Underretningspligten gælder fortsat, selvom der allerede er et samarbejde i gang om barnet,

Se yderligere:

- Forebyggelse og tidlig opsporing af vold og seksuelle handlinger
- Handleguides til fagpersoner
- Samarbejdsguiden

Samarbejde med forældre om børns læring

Vi faciliterer og rammesætter forældresamarbejdet i Spurvehuset på følgende måde:

Indkøring

Når et barn starter i Spurvehuset. Så følger vi en fast procedure, hvor man som familie først kommer på besøg på stuen og har en dialog med stuens personale. Der laves aftaler for indkøringen, som vi har rammesat til at strække henover en uge.

Ugeplaner og dagbøger

Stuerne udarbejder løbende ugeplaner, som lægges på Aula og hænges ud for stuerne. Så man som forældre kan følge med i planlægningen for ens barn. Derudover udarbejder stuerne 1 til 2 dagbøger i løbet af ugen, som lægges på Aula. Her kan man få et lille indblik i hvad ens barns børnegruppe er optaget af og i gang med og det forventes at man som forældre er med til at understøtte sit barns hverdag ved at følge med samt følge de anvisninger, der er i ugeplanen, beskeder, dagbøger. Som fx at man skal huske regntøj, turmadpakker, skiftetøj, at man skal indmelde hvornår ens barn holder ferie.

Daglig dialog

I forbindelse med aflevering og hentning er der tid til kortere dialoger omkring dagligdags emner. Det er betydningsfuldt for os, at få informationer omkring større eller mindre ting der er sket derhjemme og som kan påvirke et barns trivsel og overskud. Ligeledes kan I forvente af os, at vi også løbende informerer jer, hvis har oplevet at et barn fx har slået sig og fået et større sår, har været ked af det eller andet. Det er ikke alle dage, at vi har særlig information om det enkelte barn. Det er vigtigt, at I kommer til os, hvis der er noget i undrer jer over eller er i tvivl om i forhold til jeres barns trivsel og udvikling.

Årlige forældresamtaler

Man kan forvente, at blive indkaldt til en årlig forældresamtale af en ½ times varighed, hvor personale og forældre drøfter barnets trivsel og udvikling. Som forberedelse til den samtale bruger vi LTK's materiale omkring forældresamtaler i dagtilbud. Det materiale er udarbejdet på en sådan måde, at det sikrer at man kommer hele vejen rundt om et barns trivsel og udvikling i den pågældende alder og man vil der også have en dialog om der er områder hos barnet man skal være særlig opmærksom på og arbejde med derhjemme og i dagtilbuddet for at sikre et barns trivsel og udvikling.

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

I Spurvehuset har vi inddelt vores børnegrupper i børnehaven, så de kommende skolebørn går på samme stue og derved skabes der gode betingelser for et fordybet og struktureret læringsmiljø, der tager udgangspunkt i aldersgruppens behov. Det giver mulighed for at vi i højere grad kan tilrettelægge en dagligdag, hvor børnene får større og større frihed til selv at kunne igangsætte de lege og aktiviteter, som de finder spændende og selv kan styre. Børnene får løbende større og større ansvar og kan fx opleve at få lov til selv at gå en lille gruppe ud og lege i haven, selvom de voksne bliver inde.

Formiddagstiden fra 9:30 til 12 er som oftest præget af forskellige aktiviteter, der tager udgangspunkt i enten nogle faste forløb eller forløb, som stuen selv med udgangspunkt i børnenes interesser har fundet på.

Alle børn i Spurvehuset oplever det sidste år de går i huset at være med til:

- Et forløb der er tilrettelagt ud fra en science didaktisk tilgang
- At gå Lucia for børn, forældre og personale
- Over en periode at planlægge øve og fremvise en cirkusforestilling
- Over en periode at forberede sig på overgangen til skole ved fx at komme på besøg på de kommende skoler

Vores primære fokus for børnene det sidste år er, at gøre børnene robuste i forhold til:

- Selvhjulpenhed (man skal i løbet af det sidste år øve sig at kunne klare alt selv omkring toiletbesøg, man skal øve sig i at have styr på sit tøj i garderoben og selv stå for alt i forhold til at kunne tage tøj af og på)
- Venskaber og sociale relationer (man skal i løbet af det sidste år øve sig i selv at løse konflikter, at kunne tabe og vinde, at vente på tur i spil og lege, kunne bytte roller i lege, at lade sig styre og selv kunne styre en leg, at kunne lege med flere en)

- Opmærksomhed og koncentration (Man skal i løbet af det sidste år øve sig i, at kunne lytte til en kollektiv besked og derefter handle på den, at kunne deltage i en samling på ca. 20 – 30 min. og lytte til hvad de andre siger og man skal selv i en samling øve sig i at kunne fortælle andre noget man fx har oplevet derhjemme)
- At styrke børnenes finmotoriske udvikling ved at have fokus på tegne, klippe, klistre og skære aktiviteter
- Spurvehuset deltager i møder med Virum skole, Hummeltofteskole, Fuglsanggårdsskole og Sorgenfriskole, som er de skoler børnene typisk kommer til at gå. Møderne drejer sig om at kvalificere arbejdet med overgang til børnehaveklassen.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Det skal være rart, sjovt, udfordrende og stimulerende for børnene at komme i vuggestue og børnehave, og det er vores opgave at skabe rammerne for et sundt og godt børnemiljø, hvor børnenes trives og er i udvikling og læring.

Her er et par eksempler på, hvordan vi arbejder med at fremme et godt børnemiljø:

Organisering af et pædagogisk læringsmiljø

Med pædagogisk læringsmiljø forstås et miljø, hvor der med afsæt i de centrale elementer i det pædagogiske grundlag (se afsnittet omkring det pædagogiske grundlag) arbejdes bevidst og målrettet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kræver nogle pædagogisk-didaktiske overvejelser at rammesætte, organisere og tilrettelægge læringsmiljøet, så børnene får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig. Det pædagogiske læringsmiljø skal inddrage hensynet til børnenes alder, forskellige forudsætninger og børnegruppens sammensætning.

I det følgende vil vi ved hjælp af metoden praksisfortællinger give en beskrivelse af det læringsmiljø der kendetegner Spurvehuset.

Morgenstund i vuggestuen

Klokken er 8.35 og det er tid til formiddagsmad i vuggestuen. Rullebordet er kørt ind på stuen og der gøres klar til brød og frugt. 5 børn har sat sig op for at spise sammen med pædagogen Lone og 2 børn leger med biler på gulvet.

Sofie kommer med hendes mor ind på stuen, for at blive afleveret. Hun søger hen til sin mor, og står tæt ved hendes ben. Pædagogen Hanne går hen til dem, sætter sig på hug og siger "godmorgen Sofie, hvor er det godt at se dig. Sikke nogle flotte sommerfugle, du har på din bluse". Mor står afventende med Sofie, der stadig gemmer sig bag hendes ben. Hanne spørger om Sofie har lyst til lidt brød og

frugt. Sofie nikker, men holder stadig fast i sin mor. Hanne tager Sofies hånd og siger "nu hjælper jeg dig med, at sige farvel til din mor" - mor bakke væk fra Sofie og vinker til hende, siger farvel og går. Hanne hjælper Sofie med at finde en plads ved bordet med morgenfrugt.

Pædagogisk analyse

I denne situation har Lone fokus på at afstemme både Sofie og hendes mors forventning til den kommende aflevering. Der er fokus på at møde Sofie og mor på en imødekomende måde, samtidig med at Lone og mor afstemmer hinandens forventninger, så de i overensstemmelse med hinanden får givet Sofie en tydelig og tryk ramme for den afsked Mor og Sofie skal til at have. Lone og Sofie's mor skal i deres sprog og handlinger vise Sofie, at det er ok at sige farvel og vi ses igen senere. Lone arbejder med at danne tillid imellem hende og Sofie og hjælper hende ind på stuen og fællesskabet ved, at tilbyde hende at komme op sidde ved bordet, hvor der er mulighed for at få en formiddagsmad. Som en del af vuggestuens læringsmiljø er dagen delt op i nogle faste rutiner fx formiddagsmaden i tidsrummet fra 8:30 – 9. Det er med til skabe tryghed for børnene, at de ved hvad der sker i løbet af dagen.

kigger ned på sine fødder og siger fjollet til Lone: "Neeej, det kan hun slet ikke." Villads hiver så selv sine sokker af.

På badeværelset

Kl. er 11.30 og frokosten er færdig i vuggestuen og pædagogen Lone tager Othilia (en 2 årig pige) og Villads (en 2,7 årig dreng) med på badeværelset. Begge børn skal have tøjet af og have skiftet ble. Lone sætter sig ned og beder Villads om at tage sit tøj af og lægge det ind i sit skab. Villads siger: "jeg kan ikke", og sætter sig ned på gulvet og kigger på Lone uden at handle. Lone smiler til Villads og siger opfordrende: "Prøv at start med sokkerne". Villads kigger opgivende på Lone og siger: "Jeg kan ikke". Lone smiler til Villads og siger: "Othilia har også brug for hjælp til at få sokkerne af. Kan du hjælpe hende med at få dem af?". Villads kigger først over på Lone og så hen på Othilia, og begynder at hive i Othilia' sokker.

Villads griner. Lone siger: "Ej hvor er du god til at hive. Kan du hive endnu mere, så vi kan se hendes fødder." Villads hiver og siger begejstret: "Se Lone, jeg har fundet Othilia's fod!" Lone smiler tilbage og siger entusiastisk: "Kan du finde Othilia's anden fod?" Villads hiver den anden sok af og siger pavestolt: "Se nu har jeg fundet begge fødder". Othilia kigger på Villads' fødder og tager fat i Villads' ene sok. Villads kigger undrende på Lone. Lone smiler og siger til Villads: "Ej se Villads, nu prøver Othilia at finde dine fødder..." Villads griner. Lone smiler og siger: "Tror du, hun kan det?" Villads

Pædagogisk analyse:

Det vi kan se i fortællingen er, at pædagogen styrker Villads' selvværd ved at bruge legen som et redskab til at styrke Villads' i at blive mere selvhjulpne. Derudover styrker pædagogen også relationen mellem de to børn som viser omsorg og hjælper hinanden og dermed får øjnene op for hinanden. Pædagogen skaber et læringsmiljø der er trygt med ro og tid ved ikke at være så mange børn af gangen ude på toilettet samt er bevidst om at bruge et anerkendende sprog og en legende tilgang, der positivt bekræfter børnenes handlinger og motivation. Det gav Villads mod til at prøve det, han i første omgang troede han ikke kunne og han fik en oplevelse, af at mestre noget nyt og derved få flere selvstændige handlekompetencer.

De seks læreplanstemaer – indhold og mål

Det pædagogiske arbejde skal planlægges ud fra seks læreplanstemaer, som tilsammen rummer de forskellige kompetenceområder, som alle børn skal møde i dagtilbud. De seks læreplanstemaer skal være med til at sikre en alsidighed i den pædagogiske praksis.

De seks læreplanstemaer fletter sig indover hinanden og skal ses i en sammenhæng. Hvert læreplanstema har 2 målsætninger der tager udgangspunkt i, hvad det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte. Arbejdet med målsætningerne i læreplanstemaerne vil ske i:

- hverdagspædagogikken og rutinerne
- i de tilrettelagte aktiviteter
- i børnenes leg

Du kan her læse hvordan vi understøtter målsætningerne i de 6 læreplanstemaer i hverdagspædagogikken og rutinerne, i de tilrettelagte aktiviteter og i børnenes leg.

Alsidig personlig udvikling

De 2 målsætninger:

- At børnene udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og få tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund
- At børnene møder voksne der understøtter deres samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering

De kompetencer vi ønsker at give børnene:

- At børnene kan give udtryk for hvordan de har det.
  - I vug. Og res. gr. f.eks. glad, sur, ked af det
  - I Bh. og res.gr. f.eks. Lykkelig, Vred, jaloux, savne, sorgfuld, misundelse
- At man kan sige til og fra på forskellige måder
  - I vug. Og res.gr. f.eks.: nej, ja
  - I Bh. og res. gr. f.eks.: ”Du må gerne være med”, ”Vi vil gerne lege selv nu, men vi kan lege sammen senere ”
- At der er forskel på kønnene og hvilke forskelle der f.eks. er
- Evnen til empati
- At børnene gennem deres oplevelser i Spurvehuset og Kaplegården opbygger en tro på sig selv, deres egen formåen, så de kan tackle de nye udfordringer livet giver
- At børnene får en oplevelse af, at man er betydningsfuld, selvom man ikke er god til det hele
- At børnene får en oplevelse af at de bliver set, hørt og forstået
- Evnen til at være nysgerrig og eksperimenterende
- Evnen til opmærksomhed og koncentration

Hverdagspædagogikken og rutinerne:

I vores dagligdags væren med børnene sætter vi løbende ord på de følelser og behov, som vi oplever børnene giver udtryk for. F.eks.: ”jeg kan godt forstå, at du savner din mor...”. Det vil sige bruger den anerkendende tilgang.

Vi er opmærksomme på at møde børnene med forståelse og tydelighed og inddrager deres ideer. Det kan fx ske i samlingerne eller i de aktiviteter vi sætter i gang.

Vi inddrager løbende forældrene i deres barns liv i Spurvehuset og Kaplegården igennem dialog. Dialogen skal foregå i dagligdagen i forbindelse med at børnene kommer og bliver hentet eller ved planlagte samtaler. Vi fortæller små korte gode historier og inddrager ved undringer eller bekymringer.

Vi støtter børnene i, at vise omsorg for hinanden og udtrykke empati – f.eks. trøste en kammerat – og vi sørger for at være til rådighed, hvis børnene har brug for at hente en voksen.

I gennem børnenes tid i Spurvehuset arbejder vi løbende med "Barnets bog", som er en mappe der følger barnet fra deres start til de går ud. Det vil sige, at vi sammen med børnene løbende putter sange, billeder, tekst eller andet ind, der er med til at beskrive barnets liv igennem deres tid i dagtilbud.

Aktiviteterne:

Vi sørger for at børnenes mange interesser/kompetencer (de mange intelligenser) samt forskellige læringsstile bliver tilgodeset, f.eks. ved en varieret hverdag med mulighed for forskellige aktiviteter/lege og ved at have perioder med fokus på forskellige temaer, f.eks. bevægelsesdage, naturdage, eventyruger, fastelavn.

Vi arbejder med at vi voksne er i stand til at ændre indholdet af den aktivitet der er igangsat, så den passer til det der optager børnene lige nu og her samt bruger vores viden om udviklingspsykologi og tilrettelægger aktiviteterne, så deres indhold og niveau er til passet børnenes alder og formåen.

Legen:

Vi hjælper børnene med at lære forskellige lege strategier.

Vi indretter vores inde og ude miljø, så det stimulerer børnenes fantasi, kreativitet og motivation. Vi har en dagligdag, hvor der er vekselvirkning af voksenstyrede fælleslege og børnenes egne lege. De voksenstyrede lege har til formål at sikre at alle børn kommer med samt at støtte og udfordre børnene i enten nye lege eller deres relationer med hinanden. Legene gradueres i forhold børnenes alder og formåen.

Børnene får i deres egne lege mulighed for selv at øve sig i at løse konflikter, at være styrende/ikke styrende, finde på og mærke sig selv efter i havd de kan lide eller ikke li'. Vi voksne afstemmer hele tiden vores rolle og hjælper til med at legene lykkes eller afsluttes på en ordenligt måde.

Social udvikling

De 2 målsætninger:

- At børnene trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer
- At børnene møder fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til den demokratiske dannelse

De kompetencer vi ønsker at give børnene:

- At det er rart at opleve, at der er nogle man selv kalder for sine venner og som også kalder én en ven (Evne til tilknytning)
- At det at være en del af et fællesskab kræver aktiv deltagelse, hvor man både skal kunne byde ind med noget og kunne modtage noget fra andre (samspil)
- Evnen til empati
- At der kan være forskellige handlemuligheder for hvordan man kan komme med i en leg (Sociale spilleregler)

Hverdagspædagogikken og rutinerne:

Vi er bevidste om hvilke børn, vi sætter sammen med henblik på at give dem oplevelser/relationer, som de selv kan bygge videre på. Vi er lydhør for og/eller motiverer for besøg på andre stuer for at danne nye venskaber samt bevare eksisterende venskaber. F.eks. at lege, spise frugt på anden stue, invitere børn fra andre stuer med i en aktivitet, leg og tur.

Vi betragter Spurvehuset som en helhed, hvilket kommer til udtryk på følgende måde: - At vi er opmærksomme på hvilken betydning det har for børnenes oplevelse af samhørighedsfølelse, når vi som bh. voksne i løbet af foråret begynder, at sige goddag til de børn der skal rykke fra vuggestue til børnehave til sommer. At de voksne hjælper hinanden på tværs af huset

Vi har som en del af vores traditioner nogle udvalgte begivenheder, hvor vi har fokus på det store fællesskab fx Spurvefestival, plante/havedage og havearbejdsdag. I forbindelse med de forskellige begivenheder gør vi nogle bestemte ting og synger nogle bestemte sange, som børnene over år kan huske og glæde sig til og dele med hinanden.

Vi involverer forældrene, f.eks. ved at opfordre dem til at invitere bestemte børn med hjem for at lege, f.eks. når vi ser, at to kan udvikle et venskab eller få glæde af hinanden.

Vi tydeliggør børnenes handlinger over for hinanden og sætte ord på det vi ser. F.eks. sætte ord på de følelser vi oplever hos to børn, der er i konflikt, og ligeledes hjælpe børnene til selv at udtrykke sig.

Vi observerer det enkelte barn samt gruppen, og støtter børnene i samspillet.

Aktiviteterne:

Vi igangsætter voksenstyrede sociale lege og hjælper med de lege som børnene selv tager initiativ til både i rytmik, skov, have, stue. f.eks. "Hvad er klokken Hr. Ræv?", stopdans og hockey i børnehaven og ressourcegruppen eller "Bjørnen sover" i vuggestuen og ressourcegruppen.

Vi igangsætter aktiviteter som kræver, at børnene samarbejder og/eller at børnene skal vente på tur (tilsidesætte egne behov) for at aktiviteten lykkes. F.eks. at børnene skiftes til at dække rullebord, voksenstyrede aktiviteter og lege.

Legen:

Vi deltager aktivt i børnenes lege. Således har den voksne mulighed for at tydeliggøre børnenes handlinger overfor hinanden og hjælpe f.eks. i forhandlingssituationer samt i konflikt- og kompromisløsninger.

Vi har en viden om at indretning og organisering af rum har betydning for legenes muligheder og indretter derfor vores inde- og ude miljø efter det på fx følgende måde: Stuerne opdeles med mindre baser og kroge for at skabe plads til, at man kan lege i mindre grupper og så der er mulighed for at forskellige typer lege kan være i gang på samme tid uden at de forstyrrer hinanden.

Der arbejdes løbende med at der er forskelligt legetøj i afdelingerne og at det er synligt hvor man kan lege de forskellige lege

Vi værner om etablerede lege f.eks. guide, hvis der er børn der forstyrrer en igangværende leg eller ikke accepterer et nej/afvisning.

Kommunikation og sprog

De 2 målsætninger:

- At børnene udvikler sprog, der bidrager til at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden
- At børnene opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber

De kompetencer vi ønsker at give børnene:

- At børnene har et alderssvarende ordforråd
- At børnene bruger mimik og gestikulation/tegn til at understøtte deres sprog
- At børnene kan lege med sproget ved fx at rime
- At børnene kan fortælle/referer/ at være i dialog
- At børnene over sig i at digte/fortælle/syng
- At børnene over tid kan reflektere
- At Børnene kan begynde at aflæse skriftsproget/begyndende skrivning

Hverdagspædagogikken og rutinerne:

Vi organiserer vores rutiner og aktiviteter fx med en voksen der har fokus på en mindre gruppe børn. Fx sidde en mindre gruppe børn og en voksen ved et frokostbord, så der er tid og ro til at en dialog kan udvikle sig. De voksne har fokus på ikke at være i dialog med hinanden, men har derimod et målrettet fokus på de børn man sidder til bords med.

Vi hjælper børnene med at aflæse og forstå hinanden ved at sætte ord på de handlinger de gør overfor hinanden, mens de er små (Ca. 3,5) og hvis de er over 3,5 begynder vi, at stille guidende spørgsmål. Så de i højere grad kan reflektere over deres egne handlinger samt aflæse de andre børns følelser og behov.

Vi inddrager løbende forældrene ved at skrive dagbøger via Aula, lave plakater og opslag på stuerne, som børn og forældre kan være i dialog om.

Vi sørger for at stuerne er indrettet på en måde, så børnene har mulighed for at tegne og lege skrive samt kigge og læse i bøger. I børnehaven er materialerne tilgængelige, så børnene selv kan

igangsætte aktiviteterne. Vi har i indretningen af stuerne tænkt over, at der er steder hvor man kan sidde fordybet over en bog og at bøgerne på stuerne er udvalgt efter børnegruppernes alder og interesse.

Efter spisningen i børnehaven er det en rutine for alle børn, at de sætter sig ned og kigger i en bog ind til alle er færdige med at spise. At vi i vores tilgang til børnene bruger viden omkring sproglig udvikling fx principperne om turtagning, understøttende sprogstrategier

At alle børn hver dag oplever at få læst en historie eller sunget nogle udvalgte sange.

Vi supplerer sproget med babytegn og/eller tegn til tale især i vuggestuen og i ressourcegruppen. I nogen perioder også i en børnehavegruppe, hvis vi har børn der er udfordret sprogligt. Vi igangsætter spil og lege, der er med til at udvide børnenes kommunikative og sproglige udvikling om morgenen og om eftermiddagen fx spille billedlotteri, lege bjørnen sover, tegne, lægge puslespil

Vi bruger redskaberne tras, sprogvurderinger og udviklingsbeskrivelse, hvis vi er i tvivl om et barns sproglige udvikling og indstiller til talepædagogen, hvis vi vurderer der er behov for det. Det er barnets primærpædagog der er ansvarlig for, at igangsætte de forskellige initiativer i samspil med ledelsen.

Aktiviteterne:

Vi holder samlinger, der er struktureret med en tydelig planlægning og genkendelig struktur, som er bygget op med en start, midte og afslutning. Vi planlægger samlingerne med indhold der er målrettet børnenes alder og formåen og ser det som et mål, at børnene er aktivt deltagende i samlingerne. De voksne er forberedt på deres roller og det er tydeligt for børn og voksne, hvilken voksen det der leder samlingen.

Vi kan i perioder tilrettelægge faste forløb for udvalgte børn, hvis vi har flere børn vi vurderer der har brug for en særlig målrettet indsats Vi har perioder i løbet af året hvor vi har særligt fokus på aktiviteter, der er målrettet den kommunikative og sproglige udvikling og her bruger vi forskelligt materiale til forskellige aldersgrupper til at understøtte forløbene. Fx eventyruger bygget om over metoden

dialogisk læsning for vuggestuebørn og de yngste børnehavebørn, Lydbyen for de 4 årige og skrive-dans for de 5 årige. Ellers inddrager vi vores viden om den kommunikative og sproglige udvikling i vores andre forløb fx fastelavn, påske og arbejder med de forskellige temaer på en måde, hvor vi også er opmærksomme på at børnene bliver præsenteret for nye ord og begreber.

Legen:

Vi støtter børnene i at bruge ord og kropssprog i forhandlingerne når de leger og er i samspil med andre.

De voksne indgår aktivt i, at understøtte børnenes leg og vi hjælper børnene med at lære de forskellige sproglige strategier der er for at indgå i leg med andre.

De voksne hjælper børnene især i børnehaven med at løse konflikter selv ved at give de redskaber til hvordan de kan indgå kompromisser. Vi igangsætter sprog- og sanglege både som planlagte forløbsaktiviteter eller i løbet af dagligdagen.

Krop, sanser og bevægelse

De 2 målsætninger:

- At børnene udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på
- At børnene oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

De kompetencer vi ønsker at give børnene:

- At børnene finder glæden og lysten til at bevæge sig
- At børnene får en bevidsthed om deres egen krop og dens formåen herunder også børnenes sanser
- At børnene får alderssvarende grov- og finmotoriske færdigheder
- At børnene oplever at være selvhjulpne og har gode bevægelses handlemuligheder

Hverdagspædagogikken og rutinerne:

Vi tilpasser niveauet af de planlagte aktiviteter til den pågældende aldersgruppe. Således får børnene en oplevelse af, at have ydet noget værdifuldt, og evt. overskredet egne grænser for hvad de troede var muligt, hvilket er udviklende både fysisk og mentalt.

Vi giver os tid til, at barnet selv får lov at udføre opgaver, dvs. at vi undgår at gøre ting for børnene, som de selv kan klare

Vi organiserer aktiviteter, hvor der indgår flere sanseoplevelser og vi veksler imellem dem.

Vi inspirerer børnene til at bruge de fysiske rammer, de er omgivet af. F.eks. balancere på træstubbe, trille/løbe ned ad bakken i haven. Vi voksne er i stand til at inddrage børnenes ideer og forslag, når vi planlægger en aktivitet/indsats.

Vi voksne er opmærksomme på, at inddrage musikken som redskab til bevægelse og det at mærke stemninger

Vi indretter vores ude og inde miljø så det indbyder til forskellige bevægelseslege. Indendørs kan det f.eks. være at hoppe ned fra skamler, eller gå på dem, og lave gulvplads til at krybe og hoppe,

have puder til at lege og bygge med. Udendørs kan det bl.a. være boldlege, løbe ned af bakken, gå op af trappen til rutsjebanen, gynges og cykle.

Vi udnytter skoven og rytmikrummet med deres oplagte muligheder for fysiske udfordringer f.eks. i form af at klatre på skrænter, i træer, tovlege og forhindringsbane, bevægelseslege og ribber ved at have faste rytmik og skovtursdage for de enkelte børnegrupper
Vi opfordre forældrene til at lade børnene transportere sig selv til/fra Spurvehuset, så f.eks. det at cykle bliver en naturlig del af dagligdagen, særligt for børnehaveafdelingen.

Aktiviteterne:

I forbindelse med "bevægelsesdage" sætter vi fokus på – og gør forældrene opmærksomme på – at det er godt for børnene at transportere sig selv til og fra Spurvehuset, f.eks. på cykel.

Vi igangsætter voksenstyrede aktiviteter der henvender sig til netop den pågældende gruppe børn – både velkendte men også nye fysiske udfordringer.

Vi igangsætter aktiviteter som indeholder alle sanser – f.eks. kan en tur i skoven indeholde mange sanser: Vi ser dyr i skovbunden, lugter til blomsterne, lytter til fuglekvidder, smager på de friske bølgeblade, føler på den slimede snegl, balancerer på træstammer, orienterer os i forhold til de mange træer osv.

Vi igangsætter diverse former for bevægelsesaktiviteter – i varierende sværhedsgrader – hvor børnene skal bruge kroppen på forskellig vis f.eks. løbe hurtigt og liste i børnehaveafdelingen og kravle og hoppe i vuggestueafdelingen og i ressourcegruppen.

I ressourcegruppen benytter man Stjernerummet om morgenen til individuel stimulering af de enkelte børn i ressourcegruppen. Det er pædagogerne i ressourcegruppen der står for at igangsætte aktiviteterne med barnet og pædagogen for løbende vejledning fra kommunens fysioterapeut og ergoterapeut. Individuel stimulering kan f.eks. være børsteprogram, hoppe på trampolin, snurre på gynges osv.

Legen:

Vi har i vores indemiljø tænkt i, at vi har redskaber, legetøj og indretning, som gør det muligt for børnene at kunne have bevægelseslege indendørs. De store børns stue ligger lige op af børnehavens rytmikrum, hvilket betyder at de dagligt kan lege lege, der udfordrer deres grov- og finmotorik. På vores 1. sal samt i vuggestuen har vi også indrettet rum, som i stor grad stimulerer børnenes lyst til at bevæge sig.

I vores haver har vi cykler, løbehjul, løbecyklar, fodboldbane, træer man kan klatre i, rutschebane, kolbøttestang osv., som børnene selv kan bruge i de lege de igangsætter. Vi har tænkt i, at de inderum der lægger op til bevægelse også er rum man kan lukke til, så de børn der bevæger sig ikke skal tage hensyn til de børn der ønsker at lege andre typer af lege.

Natur, udeliv og science

De 2 målsætninger:

- At børnene får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling
- At børnene aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed

De kompetencer vi ønsker at give børnene:

- At børnene er nysgerrige, undersøgende og eksperimenterende
- At børnene har kendskab til forskellige dyre- og planterarter
- At børnene ved at de skal passe på dyr og planter.
- At børnene har kendskab til de 4 årstider og har gjort sig erfaringer og sansninger med de forskellige elementer man kan opleve i de 4 årstider.
- At børnene har begyndende mængde og talforståelse.
- At børnene nyder at være i og bruge naturen, som en naturlig del af deres liv.

Hverdagspædagogikken og rutinerne:

Børnene kommer ud i al slags vejr og vi inddrager børnene i sammenhængen omkring vejrforhold og påklædning. Vi opfordrer børnene til selv at tage del i beslutningen om hvilket tøj der passer til vejret. F.eks. føle efter om det er varmt eller koldt, mærke om græsset er vådt

Vi tager udgangspunkt i børnenes nysgerrighed og undre os sammen med dem. Vi stiller åbne og nysgerrige spørgsmål og vi opmuntrer børnene til at røre ved/se på dyr og planter. Vi er bevidste om, at vores egen evne til at være nysgerrige og eksperimenterende er med til at bidrage til at børnene også får mod til at prøve.

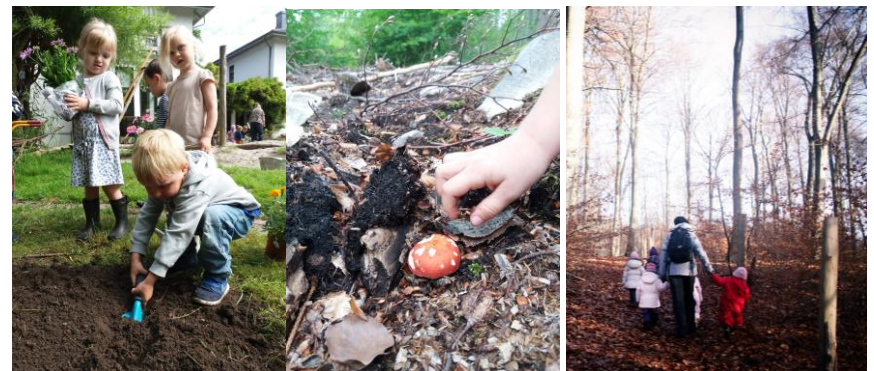
Vi har bevidst valgt at have spiselige bær, krydderier i haven og vi guider børnene så de lærer at vente med at plukke ribs og kirsebær til disse er modne og mørkerøde. Når vores spiselige bær er modne giver vi børnene mulighed for at deltage i at plukke bærrene, som vi derefter bruger som supplement til frugten eller eventuelt laver syltetøj af til fælles anvendelse.

Vi inddrager børnene i Spurvehusets fælles havekultur og lærer børnene at tage og føle ansvar, ved fx at snakke om hvorfor cykler, redskaber o. lign. skal i skuret, når vi rydder op osv.

Vi giver børnene mulighed for at eksperimentere og bremser dem ikke i deres nysgerrighed. (inden for rimelighedens grænser) Fx. vise dem, hvor de i stedet kan undersøge det de er i gang med eller hvad de i stedet kan undersøge, hvis det er farligt/ikke ok det børnene eksperimenterer med.

Vi har indrettet vores have med bålplads og steder, hvor vi bevidst giver børnene mulighed for selv at kunne finde dyr, planter osv. Børnene må gerne fange tudser, regnorme, biller, snegle, salamandre og undersøge dem på egen hånd. Vi guider børnene i, at de skal sætte dem fri igen og at de skal sørge for at de har vand og mad.

Vi bruger vores nærmiljø Åmosen, mølleåen og furesøen, som er vores primære udflugtsmål og har indbygget at alle børnehavebørn kommer på tur en gang om ugen. Vuggestuen kommer også løbende i skoven.

Aktiviteterne:

Vi inddrager naturen og science pædagogikken i vores aktiviteter ved, fx inddrage børnene i, hvorfor vi skal have en spand vand med, når vi tænder bål/stearinlys, at børnene er med i de daglige gøremål, fx, feje fliser, rydde op i haven, lader børnene dække rullebord og i den forbindelse f.eks. skal tælle kopper, at vi sammen med børnene affaldssorterer og derved bevidstgør børnene om bæredygtighed. I løbet af året har vi perioder eller traditioner hvor vi arbejder med naturen og science pædagogikken på følgende måde:

Plante/havedage: Her har vi en uge sammen i juni måned, hvor hvert barn medbringer sin egen blomst/plante, som vi planter ud i vores blomsterkummer. Så kan barnet resten af sommeren følge og pleje sin egen blomst/plante og måske er vi så heldige at den kommer igen året efter. I de samme dage laver vi også mad over bål, hvor børnene er medinddraget i processerne.

Vi har science uger og science festival, hvor hver børnegruppe arbejder med forskellige temaer de undrer sig over og eksperimenterer med. Fx Lys og skygge

Legen:

Vi arbejder bevidst med at vores ude miljø skal opleves som en have, hvor der er plads til de eventyrlige lege. Det skal være muligt for børnene at bygge huler, at få føles af at være "væk" fra de voksne og fordybet om lige netop den leg der optager os/mig. Haven er indrettet på en sådan måde at det er muligt at lege med vand, sand og jord. Man må de fleste steder godt plukke blomsterne, så man kan bruge dem som pynt på kagerne.

Man kommer ud i al salgs vejr og det er vigtigt at man som får lov til at opleve, at man kan rulle sig i græsset, at man kan hoppe i vandpytterne, at man må klatre i træerne og at man grave i den rådne træsstamme, så der kommer biller og bænkebidder frem.

Kultur, æstetik og fællesskab

De 2 målsætninger:

- At børnene indgår i ligeværdige og forskellige former fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier
- At børnene får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

De kompetencer vi ønsker at give børnene:

- At børnene finder værdi og glæde i, at være en del af genkendelige rutiner og traditioner
- At børnene har lyst til at prøve og mod på at prøve nye materialer af
- At børnene får kendskab til forskellige materialer og udtryksformer
- At børnene bliver eksperimenterende og udtrykker sig på forskellige kreative måder
- At børnene har forståelse og accept for forskelligheder fx racer, handicaps, køn osv.

Hverdagspædagogikken og rutinerne:

Vi værner om Spurvehusets traditioner, og vægter husets kultur ved bl.a. at inddrage naturen og bevægelse. F.eks. når vi hvert år bruger haven til vores Spurvefestival i uge 26. Her danses, synges og spilles der for fuld udblæsning.

Vi bruger drama, inddrager musik og instrumenter, dans, sang.

Vi bruger maling, modellervoks, papir, pap og klippe/klistre, tegne osv.

Vi giver børnene kendskab til bogstaver og tal f.eks. skrive eget navn.

Vi bruger skoven og de materialer den indeholder, er nysgerrige sammen med børnene om det vi finder og derved udforsker naturens materialer ved fx at lave juledekorationer med materialer fra skoven.

Vi læser og fortæller historier, rim og remser, medinddrager børnene i digtning, giver mulighed for at synge nye og gamle sange og sanglege.

Vi benytter forskellige bevægelseslege, f.eks. de gamle fangelege, hvor vi udtrykker os på forskellig vis – farlig ræv, bange kyllinger.

Vi har i vores hverdagspraksis indbygget at alle børn løbende får mulighed for at bruge vores forskellige aktivitetsrum og de materialer der er i fx. værksted, rytmikum, sprogrum

Vi arbejder med at få indrettet værkstedet og evt. stuer, så materialerne er nemt tilgængelige for børn og voksne

Vi sætter ord på forskelligheder – f.eks. kan lide forskelligt mad, forskellige måder at tale på, ser forskellige ud og forskelligt tøj.

Vi lærer børnene at udtrykke sig åbent til hinanden og respektere at der er forskellige synspunkter.

Aktiviteterne:

Vi har i vores årsplan indbygget forskellige perioder med faste årtidsbestemte traditioner, f.eks. fastelavns-, påske- og juleaktiviteter, skolebørnenes Cirkusforestilling for øvrige børn, personale og forældre, havearbejdsdag med forældre, børn og personale, naturdage og bevægelsesdage, Plante/havedage, holde Spurvehusets fødselsdag, Spurvefestival osv. Disse kulturelle traditioner bidrager til, at værne om det store fællesskab og indeholder faste genkendelige aktiviteter, sange, lege, som børnene glæder sig til og kan videre formidle til hinanden. Aktiviteterne bliver bevidst gentaget år og år med få justeringer, da børnene derved

oplever, at kunne mestre mere og mere igennem årene i Spurvehuset.

Legen:

Vi giver gode legemuligheder, f.eks. i dukkekrogen ved at sørge for, at der er udklædningstøj, der kan give mulighed for at man kan lege for skellige roller.

Vi indretter haven så man har mulighed for, at lege med mudder, sand, vand og tegne/male i det fri.

Vi indretter vores indemiljø og have, så det inspirerer børnenes fantasi, kreativitet og motivation. Børnene skal opleve at de gerne selv må finde på og de voksne skal understøtte deres idesomhed.

